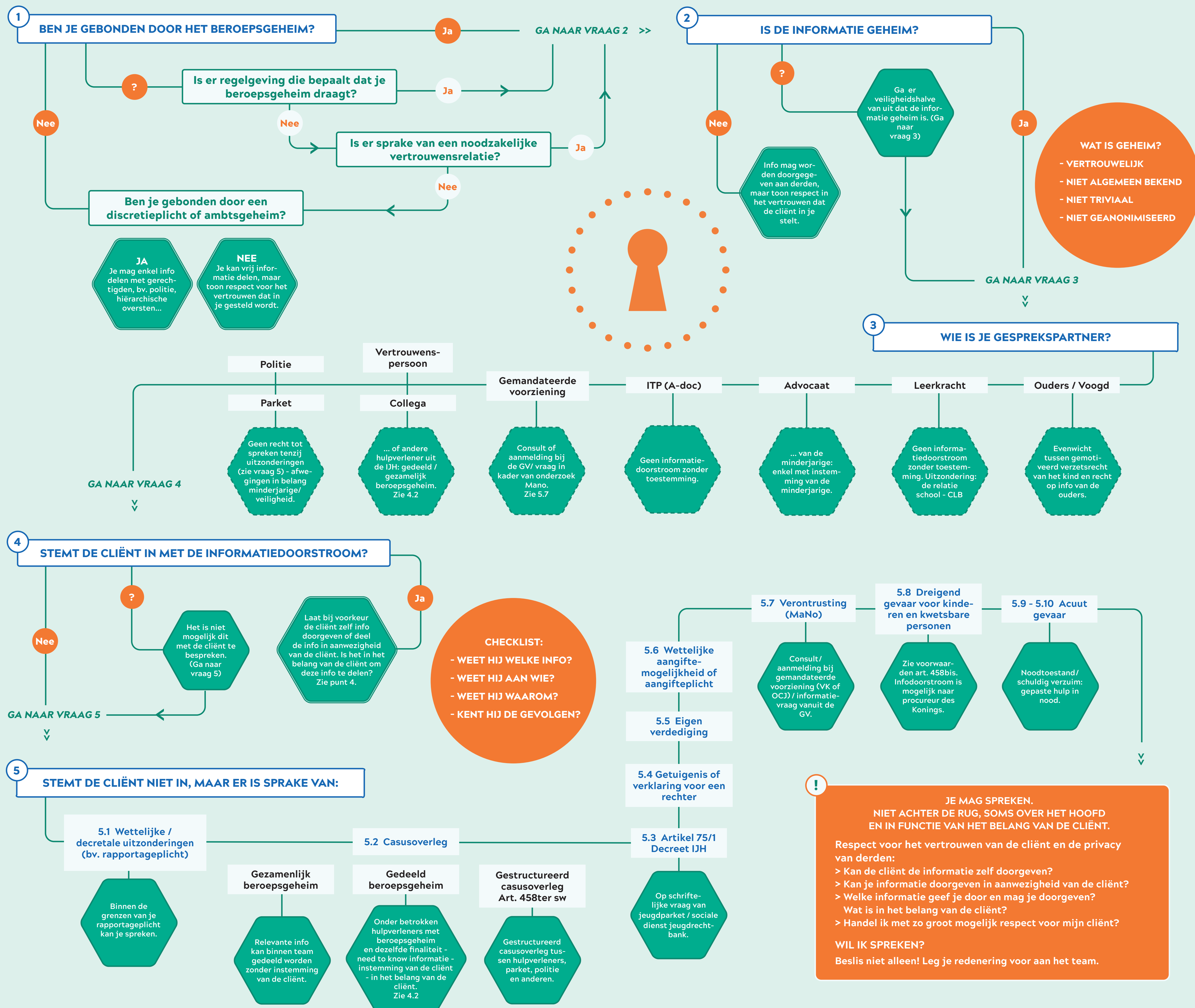

Beroepsgeheim voor jeugdhulpverleners in de Integrale Jeugdhulp

1 WAT IS BEROEPSGEHEIM? BEN IK GEBONDEN DOOR HET BEROEPSGEHEIM?

Het beroepsgeheim maakt sterk dat mensen vertrouwen kunnen stellen in de hulpverlening, zich kwetsbaar kunnen opstellen. De noodzakelijke vertrouwensrelatie met de hulpverlener is de bestaansreden van het beroepsgeheim, dat beschermd wordt door artikel 458 Strafwetboek (SW). Bepaalde beroepen zijn opgesomd in artikel 458 SW. Voor bepaalde functies is er specifieke regelgeving die beroepsgeheim oplegt, bv. Decreet Integrale Jeugdhulp. Wanneer niets uitdrukkelijk bepaald is, kan je vanuit de kernactiviteit nagaan of voldaan is aan vier criteria om te spreken van een noodzakelijk vertrouwenspersoon die gebonden zal zijn door het beroepsgeheim.

2 WAT IS GEHEIM?

Geheim is elke vorm van informatie die de hulpverlener krijgt toevertrouwd of zelf vaststelt in het kader van de hulpverlening. Die informatie blijft geheim zolang de cliënt er belang bij heeft, ook na het einde van de hulpverlening. Algemeen bekende informatie is niet vertrouwelijk. Soms wordt relevante informatie vernomen buiten de hulpverleningscontext. Ook dan respecteert de hulpverlener het beroepsgeheim in de vertrouwensrelatie.

3 DOORBREKEN VAN HET BEROEPSGEHEIM - DE GESPREKSPARTNERS

Soms mag en soms moet toch bepaalde vertrouwelijke informatie gegeven worden aan andere personen. De uitzonderingen op de zwijgplicht verschillen naargelang de gesprekspartner, de instemming van de cliënt, de aard van de informatie ...

4 ALS JE INSTEMMING HEBT VAN DE CLIËNT:

- Instemming betekent dat de persoon over wie informatie wordt doorgegeven duidelijk weet welke informatie, met wie, wanneer en hoe wordt uitgewisseld, met welk doel en wat de mogelijke gevolgen zijn. Op elk moment kan deze instemming ingetrokken worden. De hulpverlener is niet verplicht informatie te delen. Hij blijft afgewogen of de uitwisseling in het belang van de cliënt is.
- Het gedeeld beroepsgeheim: informatie delen met andere hulpverleners, buiten het eigen team. Het gaat om personen die allen gebonden zijn door het beroepsgeheim, betrokken op dezelfde cliënt met eenzelfde finaliteit. Enkel noodzakelijke informatie kan gedeeld worden, in het belang van de cliënt. De cliënt stemt in met de uitwisseling (zie punt 4.1) en is bij voorkeur aanwezig. Tussen hulpverleners binnen de Integrale Jeugdhulp kan mits motivatie uitzonderlijk ook zonder instemming van de betrokkene informatie gedeeld worden.

5 ALS JE DE INSTEMMING VAN DE CLIËNT NIET HEBT:

- Wettelijke/decretale rapportageplicht of uitwisselingsmogelijkheid:** bv. aan jeugdrechter, aan subsidiërende overheid, tussen CLB en school, melding ernstige gebeurtenis, melding besmettelijke ziektes ... - binnen de grenzen van je rapportageplicht kan je spreken.
- Casusoverleg:**
  - Gedeeld en gezamenlijk beroepsgeheim. Gedeeld beroepsgeheim: zie 4.2. Gezamenlijk beroepsgeheim: relevante info wordt samen besproken binnen een duidelijk omschreven team in functie van een bepaalde hulpverlening (bv. de leefgroep).
  - Gestructureerd casusoverleg tussen hulpverleners, politie, parket en andere gesprekspartners (artikel 458ter SW) geeft hulpverleners een spreekrecht indien aan bepaalde voorwaarden is voldaan. Het overleg moet georganiseerd zijn op basis van een wet, decreet, ordonnantie of een met reden omklede toestemming van de procureur des Konings (kantschrift of protocol) waarin duidelijk bepaald is met welke finaliteit, met welke gesprekspartners en volgens welke modaliteiten het overleg gevoerd zal worden. Dergelijk overleg is enkel toegestaan indien het georganiseerd wordt met oog op de bescherming van de fysieke en psychische integriteit van iemand of ter voorkoming van terroristische misdrijven of misdrijven gepleegd in het raam van criminele organisaties. De deelnemers zijn gebonden tot geheimhouding over de tijdens het overleg meegedeelde geheimen. Voor het gevolg van het overleg is alleen bepaald dat strafrechtelijke vervolging enkel mogelijk is voor de misdrijven waarvoor het overleg georganiseerd werd.
- Artikel 75/1 Decreet Integrale Jeugdhulp:** schriftelijke vraag van het parket of de sociale dienst van de jeugdrechtsbank voor het inschakelen van gepaste hulp: je mag basisgegevens over identiteit meedelen, en of jeugdhulpverlening is aangevat, wordt voortgezet of is beëindigd. Meer informatie kan enkel gedeeld worden met schriftelijke instemming van de bekwame minderjarige en zijn ouders of opvoedingsverantwoordelijken.
- Getuigenis in rechte:** het gaat om een verhoor door een rechter of parlementaire onderzoekscommissie (niet door politie). Men is verplicht om naar de zitting te gaan. De hulpverlener beslist vraag per vraag of hij zijn beroepsgeheim inroept of antwoord geeft. De rechter oordeelt of hij het beroepsgeheim daarbij terecht inroept.
- Eigen verdediging:** de hulpverlener mag die informatie geven die nodig is om zichzelf te verdedigen, ook al schaadt hij daarbij zijn cliënt.
- Algemene of private aangifteplicht:** iedereen die rechtstreeks getuige is geweest van een aanslag tegen de openbare veiligheid, tegen iemands leven of eigendom moet hiervan aangifte doen bij de procureur des Konings. Het niet naleven van deze plicht is niet strafrechtelijk gesanctioneerd. Het beroepsgeheim weegt meestal zwaarder dan deze aangifteplicht. (Opgepast! Ambtenaren: ambtelijke aangifteplicht.)

SPECIEK BIJ SITUATIES VAN VERONTRUSTING OF ACUUT GEVAAR:

- Informatie-uitwisseling met de gemandateerde voorzieningen (OCJ of VK):** Een consult kan anoniem. Wanneer in een verontrustende situatie aangemeld wordt bij de gemandateerde voorzieningen kan de hulpverlener zonder toestemming van de cliënt de noodzakelijke informatie doorgeven aan de gemandateerde voorziening met het oog op een onderzoek maatschappelijke noodzaak (Mano). Indien de veiligheid het toelaat, wordt de cliënt best geïnformeerd. Overleg hierover vooraf met de gemandateerde voorziening tijdens een consult. Voor een onderzoek of opvolging van een verontrustende situatie/Mano kan de gemandateerde voorziening informatie opvragen. De betrokken hulpverleners mogen de gemandateerde voorziening alle noodzakelijke inlichtingen geven.
- Artikel 458 bis Strafwetboek** geeft het recht om bepaalde misdrijven tegenover minderjarigen of kwetsbare volwassenen aan te geven bij de procureur des Konings (niet bij de politie). Deze zeer ernstige misdrijven worden opgesomd in artikel 458bis SW. Het gaat om kindermishandeling, aanranding van de eerbaarheid, verkrachting, slagen en verwondingen, doodslag, moord, genitale verminking, dodelijke vergiftiging, verwaarlozing en/of verlaten van een kwetsbare persoon of minderjarige. Aangifte kan slechts als het gaat om misdrijven tegen kwetsbare personen - kwetsbaar door leeftijd, zwangerschap, ziekte, een lichamelijk of geestelijk gebrek of onvolwaardigheid of slachtoffer van partnergeweld. Er moet sprake zijn van een ernstig en dreigend gevaar voor de psychische of fysieke integriteit van het oorspronkelijke slachtoffer of er zijn aanwijzingen van een gewichtig of reëel gevaar voor anderen. Er is een solide basis voor je kennis, het is niet vereist dat je het slachtoffer zelf hebt gezien of dat er hulp gevraagd werd. Aangifte van het misdrijf is enkel toegelaten indien de hulpverlener zelf of met hulp van derden de integriteit van het mogelijke slachtoffer niet kan beschermen. Het is een keuze om aangifte te doen met het oog op bescherming van (mogelijke) slachtoffers, niet zozeer om de dader te vervolgen. Wie door te zwijgen nalaat een persoon te helpen, kan strafbaar zijn wegens schuldig verzuim.
- De noodtoestand.** Je kan derden, bv. de politie, andere hulpverleners, bureaus ... betrekken als er sprake is van een acuut, zeker en ernstig gevaar waarbij een hogere waarde zoals de fysieke of seksuele integriteit van een persoon moet beschermd worden en als dit niet anders kan dan door informatie te geven. Je hebt als het ware geen andere keuze.
- Schuldig verzuim.** Iedereen heeft de plicht om hulp te verlenen aan iemand die in groot gevaar verkeert, wanneer je dat zelf vaststelt of als je te hulp geroepen wordt. Het moet daarbij gaan om een gevaar voor de gezondheid, de integriteit, de vrijheid of de eerbaarheid waarvan je weet dat het ernstig is en waarbij je kan helpen zonder jezelf of anderen in gevaar te brengen. Als je in die omstandigheden bewust nalaat om hulp te bieden, bega je een misdrijf. Helpen kan vele vormen aannemen. Je kan de hulp van anderen inschakelen, zelf helpen, politie contacteren ...

MEER LEZEN OVER BEROEPSGEHEIM EN BEROEPSETHIEK? JEUGDRECHT.BE
KENNISMAKEN MET HET AANBOD VAN SAM, STEUNPUNT MENS EN
SAMENLEVING? SAMVZ.WE/THEMA/BEROEPSETHIEK

Geen enkel schema kan de volledige realiteit vatten. Dit schema is enkel een hulpmiddel bij het maken van afwegingen over het beroepsgeheim voor jeugdhulpverleners in de Integrale Jeugdhulp. Het heeft tot doel de aandacht te vestigen op het beroepsgeheim van hulpverleners en een denkpa-troon mee te geven.

Meer informatie vind je op Jeugdrecht.be.
Je kan ook steeds concrete vragen voorleggen aan de helpdesk: jeugdrecht@samvz.be
Jeugdrecht.be kan op generlei wijze verantwoordelijk zijn voor beslissingen omtrent beroepsgeheim. Afwegingen en beslissingen blijven de individuele verantwoordelijkheid van elke hulpverlener.

sam Jeugdrecht.be

Vlaanderen
Verbonden West